

Motion till riksdagen 2010/11: MJ377

av Karin Granbom Ellison (FP)

Hantering av avfall

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra ansvaret för information om avfallshantering till konsumenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka och tydliggöra upplysningen till konsumenter om korrekt avfallshantering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras för att se hur varor och förpackningar som efter förbrukning klassas som farligt avfall ska märkas.

Motivering

För att spara energi och råvara och skydda miljö och hälsa ska vi eftersträva att följa EU:s avfallshierarki där följande prioriteringsordning ska eftersträvas för avfall: förebygga, återanvända, materialåtervinna, återvinna på annat sätt, t.ex. energiutvinna och slutligen bortskafter och deponera.

Vid undersökningar bland annat i Gästrik och i Luleå år 2010 visade det sig att så mycket som två tredjedelar av det som hamnar i en vanlig soppåse är förpackningar, tidningar och matrester. Dessa går då oftast till förbränning och energiutvinning, när stora delar egentligen skulle kunna återvinnas. Behov finns således att vidta åtgärder för att öka sorteringen och materialåtervinningen.

Även utsorteringen av skadliga ämnen och farligt avfall behöver förbättras. Beräkningar från Avfall Sverige visar att 1,8 kg farligt avfall och el-avfall per person hamnar fel. Det betyder att ämnen såsom bly, kadmium, kvicksilver och andra giftiga ämnen riskerar läcka ut och hota hälsa och miljö.

Fel! Okänt namn på

För att i större utsträckning följa avfallshierarkin och öka återvinningen behöver insamlingen underlättas och informationen om rätt tillvägagångssätt förstärkas. Värdet av återvinningen och avfallshanteringens miljöpåverkan behöver tydliggöras.

Idag är ansvaret för informationen till konsumenterna om avfallshantering otydligt och det är stora skillnader i kommunernas ambitionsnivåer. I vissa kommuner, exempelvis i Kiruna, har krafttag gjorts för att minska det farliga avfallet genom stora informationsinsatser. Förutom att halten av skadliga ämnen minskat i hushållsavfallet har sorteringen och återvinningen av användbart material ökat betydligt. Detta på grund av en större medvetenhet hos invånarna.

Information om hantering av de stora mängderna vanligt avfall är viktigt, men att informationsinsatserna varierar mellan kommunerna beträffande det farliga avfallet är särskilt allvarligt. De farliga ämnena kan finnas i mycket små mängder i olika varor. Hanteras dessa fel kan det innebära långtgående miljökonsekvenser och utgöra arbetsmiljörisker för dem som hämtar och behandlar avfall.

Förutom att ansvaret för den övergripande informationen till konsumenter om korrekt hantering av avfall måste bli tydligare, och informationen eventuellt mer standardiserad, behövs det bättre upplysning på förpackningen och varorna som efter förbrukning klassas som farligt avfall. Nu införs farosymboler som visar om en vara är miljöfarlig eller hälsofarlig. Denna märkning informerar om skador som kan uppstå vid användning. Detta är dock inte en tillräcklig information om hur avfallet ska hanteras. Idag finns det en uppsjö av olika symboler på vissa varor. Liknande varor har olika märkning. En del upplyser med text, andra med symboler. Vissa beskriver hur förpackningen som inte är miljöfarlig ska hanteras, men nämner inte den miljöfarliga varan.

En del varor innehåller kemikalier som är skadliga om de hanteras fel. En behållare som tidigare innehållit exempelvis medicinsk bensin, ugnrensning eller en "tom" förpackning med aceton eller nagellack ska inte kastas i hushållssoporna eller i glas-, metall-, eller plaståtervinningen. Detta eftersom förpackningen förmodligen innehåller skadliga rester och därmed klassas som farligt avfall. Kunskapen och informationen om detta borde förbättras.

Även kännedomen om hur smått el-avfall ska hanteras är bristfällig. Vi vet sedan tidigare att glödlampor ofta hamnat fel i sopsorteringen. Glödlampor ska hanteras som el-avfall, men har i hög grad landat i glasåtervinningen eller i hushållsavfallet. Detta har naturligtvis varit ett bekymmer, vilket nu kan förvärras genom att det istället blir lågenergilampor som hamnar fel. Lågenergilampor är framtiden eftersom de sparar energi, men de innehåller en viss mängd kvicksilver som måste tas om hand på korrekt sätt. Det har också blivit vanligare att vardagsvaror, såsom spelande gratulationskort, leksaker, reklamprylar, tandborstar m.m. innehåller inbyggda batterier. Liksom lågenergilampor bör dessa varor märkas för att upplysa konsumenten hur varan när den ska kastas bör hanteras för att skydda miljön. För att kraftfullt medvetandegöra konsumenter och skapa incitament att göra rätt vore det bästa om det kunde införas en pant på förpackningar och varor som klassas som farligt avfall.

Fel! Okänt namn på

Sammanfattningsvis: Ansträngningar behöver göras för att flytta avfallshanteringen i Sverige högre upp i avfallshierarkin. Mer avfall ska sorteras och materialåtervinnas. Det farliga avfallet bör tas om hand bättre. Ansvaret för information till konsumenterna om avfallshandling behöver tydliggöras. Informationen om avfall behöver ökas och tydliggöras för konsumenterna. Särskild uppmärksamhet bör ges till konsumtionsvaror som klassas som farligt avfall när de är förbrukade. En översyn bör göras för att se hur varor och förpackningar, som efter förbrukning klassas som farligt avfall ska märkas i syfte att på ett enkelt sätt informera konsumenterna.

Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 oktober 2010

Karin Granbom Ellison (FP)